

Илинденъ и неговиятъ творецъ

Македонската освободителна борба не познава по-велика дата отъ Илинденското въстание. Всички борчески усилия отъ миналото и отъ по-ново време иматъ единъ прекрасенъ вѣнецъ — Илинденъ, — който блестя съ неуловима слава и величие.

Като масова проява на поробенъ ни народъ и на неговия устремъ за освобождение, Илинденъ остава най-крупното събитие въ македонската история. Въ огъня на Илинденското въстание се хвърлиха десетки хиляди хора, въ него съ еднаква ревност участваха женитѣ и децата, както и тѣхнитѣ синове и бащи. Илинденското въстание въ пълната смисълъ на думата е *Народно* въстание.

Илинденъ най-добре чертае величината на духовния образъ на македонското население. Петстотинѣ годишното робство подъ турцитѣ и неимовернитѣ страдания, на които бѣше подложенъ нашия народъ, не помрачиха съ нищо благооубавото на чувствата, които вълнуваха нашитѣ предшественици, нито пъкъ създадоха омраза въ тѣхъ къмъ турския народъ. Въ манифеста за обявяване на Илинденското въстание изрично се подчертаваше, че Македония възстава за извоюване на своята свобода и че тя не ще постига върху мирното турско население. Ръководителитѣ на въстанието предупредиха желѣзопътнитѣ компании въ Турция да престане циркулацията на влаковетѣ, за не пострадатъ невинни хора.

Като политическа програма Илинденъ остава заветъ за бъдещитѣ македонски поколения. Макаръ и дѣло главно на македонскитѣ българи, той търсѣше силитѣ на всички националности въ Македония и обединението имъ около идеала за самостоятелностъ на общата родина. Този идеалъ за самоуправление на Македония и за нейната независимостъ, съставлява и днесъ политически скрижалъ за всички македонци, като единствено спасителенъ за насъ и за останалитѣ балкански народи.

Но славата на Илинденъ е слава и на Вътрешната македонска революционна организация. Днесъ, когато чествуваме тридесетъ годишнината отъ Илинденското въстание, едновременно съ това ние чествуваме четиридесетъ годишнината отъ образуването на Македонската революционна организация, която го създаде и която олицетворява най-красивитѣ прояви на македонския борчески духъ и на македонската политическа мисълъ.

Преди четиридесетъ години нѣколко македонски българи турнаха основитѣ на една тайна организация

и започнаха безшумна, къртовска работа между македонското население. Скоро тази организация хвърли своята мрежа върху всички градове и села на Македония, а десетъ години следъ нейното създаване, дойде Илинденъ. Вътрешната македонска революционна организация (тогава ВМОРО) стана първостепенна политическа сила на Балканитѣ и нейното влияние не бѣше безъ значение въ всички политически комбинации, които бѣха свързани съ разрешението на блиско-източната проблема. Въ Македонската революционна организация намѣри мѣсто цѣлния поробенъ народъ, подъ нейното знаме загинаха десетки хиляди хора.

Днешното македонско поколение стои въ благоговение предъ суетата паметъ на илинденци и на всички жертви, които откъсна революционната борба на Македония. Но днешното македонско поколение трѣбва да си даде точна сметка за положението на нашата родина, за заветитѣ на илинденци и за целитѣ на нашитѣ организации.

Илинденъ и последвалитѣ го събития не донесоха освобождението на Македония. Договоритѣ за миръ отъ 1913 — 1919 години наложиха нейното разкъсване и подчинението ѝ подъ ново и по-жестоко робство отъ турското. Македония, обаче, съ това не загна. ВМОРО съществува и продължава славнитѣ традиции на миналото.

Къмъ гробоветѣ на илинденци и на тѣхнитѣ другари отъ миналитѣ години се прибавиха гробоветѣ на хиляди нови борци, които умрѣха за сдѣлитѣ идеали, за които загнаха тѣхнитѣ предшественици. Съществува и организациятѣ на прогоненитѣ ни братя, които въ България, Америка и по останалитѣ части на свѣта издигатъ окървавения образъ на своето отечество и търсятъ неговитѣ похитени права. Борбата, която започна преди четиридесетъ години и която се води съ такъвъ устремъ и въ настоящия моментъ, трѣбва да продължи безъ спиръ и безъ огледъ на жертвитѣ, които поглъща.

Днесъ когато се готвимъ за чествуване тридесетъ годишнината отъ Илинденското въстание и четиридесетъ годишнината отъ образуването на Вътрешната македонска революционна организация, една велика клетва трѣбва да обедини всички македонци — клетвата да продължимъ завета на падналитѣ и да се боримъ съ всички срдства за свободата на своето поробено отечество. Така само ние ще останемъ достойни за свещената паметъ на мъртвитѣ и на тѣхната велика саможертва за Македония и за насъ.

Йорданъ Чкаровъ